

A'
TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
ENG E D E L M É V E L.

o i o i o i o i o

Nro 24.

Költ Bétsben, Böjt-más Havának (Mártziusnak)
25-dik napján 1796-dik Esztendőben.

Hadi Környütlállások.

Magyar-Országai Királyi Helytartó *Jósef*
Fő-Hertzeg Magyar Lovas Reg. je, melly
ennekelötte Néhai *Leopold* Palatínusunk-
ról neveztetett volt, a' *Rajnai* Ármádiá-
tól, Olasz-Országai Seregünkhöz rendeltetett,
mellynek száma, a' *Frantziáké*hez képest,
sokkal nagyobbra szaporíttatik, mint volt
a' fellyebbvaló esztendőkben.

A' *Mannheimi* Újságnak 10-dik Már-
tziusi Darabjában másodszor is meg-tzáfolt

B b

Gróf *Vurmser*, és költeményeknek mond minden nyomtatott 's írt Tudósításokat, melyekben azt akarták el-hitetni Némellyek a' Világgal, mintha Ő *Mannheim*-nak neutrális helyé való tételése eránt tanátskozott volna az akkori *Frantzia* Kom-mendánssával *Mannheim*nak.

Moguntziából Mártz. 12-dikénn: —
„A' hozzánk által-szökdöső Fr. Katonák beszélik, hogy a' *Rajnai* és *Mosellai* Fr. seregbéli Katonák nagy háanggal mondogállyák: „Még egynehány hetekig tsak el-várjuk, tsinálnak e' Békességet az Igazgatók? de ha parantsolatunk érkezik töllök, hogy fogjunk újra hozzá az ellenségeskedésekhez: már akkor mi is másképpen szöllunk a' dologhoz.“

Courtot *Frantzia* Generális, ámbár ki szökött a' prótzeffzus alól, melyet a' *Moguntzia*-mellyéki sántzok' el-vesztéséért indíttatott vólt ellene a' Direktórium: még is meg-ítéltetett távollétébenn is. Három hónapi fogságra, és a' Közönséges-Társaság' szolgálatjából való ki-vettetésre vagy ki-mérve a' büntetése.

Frankfurtból Mártz. 13-dikánn: —
„*Jourdan* Vezér, *Párisból* lett mostani vissza-térése' alkalmatosságával egynehány napokig mulatott *Kolóniá*bann, a' hol nagy vendégséget 's Bált adott a' kedvéért mindjárt oda lett érkezésekor a' Magistrátus. Száznegyven Személyre vólt asztal terít-

ve. A' több napoknak is mind egyikén hat ezer líverben került *Zsurdan* a' *Kolóniai* Magistrátusnak. “

A' *Helvétziai* Közönséges-Társaságnál lévő Fr. Ministerhez *Barthelémy* Úrhoz egy ditsérő és buzdító Írást küldött mostanság a' Direktórium. Ditséri okos magaviseletéért *Barthelémyt*, a' mellyel munkálódott Ez mind ekkoráig a' Közönséges-Társaság' javára: 's buzdítja Ötet mostani hivatalának továbbra is hasonló buzgósággal való folytatására.

Olasz- Országból. —

*Turin*ből írják, hogy a' *Szárdíniai* Király' Serege, húsz ezer újj Katonákkal ismét tellyes számra pótolódván ki, parancsolatot vett, melly szerént Mártzius' közepe' tájján táborokba fog ki-szállani téli quártélyyaiból.

A' *Frantziák*' Seregéhez is még mind úntalan több több újj Nép érkezik *Vintimigliánni* által; *S. Remonn* által pedig ágyú, muníció, és eleség.

Az *Angliai* Hajóssereg, mellyet *Jervis* Admirális kormányoz, *Frantzia-Ország*nak *Tuloni* partjai előtt járkált fel 's alá Mártziusnak első napjaiban.

Rómában, sok Kárdinálisok és más Papi-Méltóságok gyülekeztek Mártz. 4-dikén a' Tsászári Templomba, mellybenn a' Ts. K. Seregeknek hadi szerentséjekért

való három napi könyörgések azonn a' napon kezdődtenek.

A' *Neápolisi* Udvar, nagy szorgalmatossággal utánna láttat, hogy ismét ki-szállhassanak hadi-hajóji a' nagy tengerre. — A' *Lombárdiában* lévő 3 lovas *Neápolisi* Regementekhez negyedik is rendeltetett; melly, az újjabb Tudósítások fzerént, tsupánn az utolsó parantsolatot várta vólt már az indulásra. Illy készen tartották magokat a' *Lombárdiába* való menetelre, egynehány gyalog Regementek is.

Turini Tudósítások fzerént Ánglusok szándékoztak bé-szállani *Szárdínia'* Szigetébe, hogy helyre állítsák ott a' rendet.

Nagy - Britanniából. —

Febr. 18-dik és 19-dik napjainn minden reggeli és estvéli Újságok írták vala *Londonban*, hogy a' *Frantzia* Direktórium, egy emberét küldötte *Ángliába*, a' ki, hogy *Londonban* is meg-jelenhessen személly fzerént, passzust kért, 's nyert is előre e' végett *Portland* Hertzegtől. Vólt is *Londonban* valósággal egynehány napokig, mellyek alatt az általa közöltetett Feltételek eránt tanátskoztak az Ángliai Ministerek, kik végre éppen azon napnak estvéjénn, mellyen az Ország-gyűlés' Második-Táblájánál nem fogadódott el *Grey* Úrnak békességes javaslása, t. i. Február.

14-dikénn, által adták nékie a' feleletet, mellyel Ő leg-ottan útnak indúlt, 's *Doverenn* és *Calaisonn* által, vissza-tért *Párisba*.

Ralph Albercrombie Generális tsak Febr. 15-dik napján indúlhatott el *Ámérika* felé, mellynek mellyékén Fő-kormányozójává tétetett *Nagy-Britannia* minden földi seregeinek.

Christian Admirális is, mihelyt megengedik a' környülállások, újra meg-fogja indítani Hajósseregét *Ámérika* felé. Ezenn Admirálist, Február. 17-dikénn a' *Bath* (Fördőbánya) nevezetű Rend' tsillagával, 's három koronás veres pantallérjával tisztelte meg a' Király *Londonban* Febr. 17-dik napján, melly fényes és nagy tekintetű Rend' Vitézeinek száma, nem szokta meg-haladni a' negyvenhatot.

A' *Corki* part alól *Ámérika* felé Febr. 9-dik napján egynehány hadi hajókkal indúlt szállító-hajóknak számát mintegy négyszázra; az azokra fel-rakott földi Katonaság' számát pedig mintegy tíz ezerre határozzák az újjabb Tudósítások: 's azt írják felöllök, hogy mindjárt Febr. tizeneggyedikénn, egy olly szélvész hánytá őket szélllyel, a' mellynél dühösebbel *Christian* Admirális se' küszködött vólt. *Grampus* nevű 50 ágyús hadi-hajó, melly a' 36-dik Regementet vitte, és *Miele* nevű nagy

szállító-hajó, mellyenn, a' 37-dik Rege-
menten kívül, más Katonaságok is ültek,
árbotzfák nélkül tértek vissza a' *Plymouthi*
Kikötőhelybe olly hírrel, hogy ők igen
sűrű ködben szakadtak külön a' több ha-
jóktól. Egy szállító-hajóról már bizonyos,
hogy az, a' rajta vóltt minden Tisztekkel
és Katonákkal együtt el-süllyedt: mások,
vissza-vették magokat különbkülönbféle Ki-
kötőhelyekbe.

Frigyes - Belgyiomból. —

Mártz. 6-dikánn költt *Hágai Tudóst-*
tásokból olvassuk, hogy még akkor nem
állott vólt kilentzvennél több Tagokból a'
Nemzeti-gyűlés. Nem vólt valami külö-
nös öltözetjek' neme is a' Tagoknak.

Hollandia Frigyes-Tartománynak előb-
beni Képviselőit, által-változtatta a' Nem-
zeti-gyűlés Mártz. 2-dikánn Tartománybé-
li Kormányfzékké, melly Szék meg-kö-
szöntvén még az nap a' Nemzeti-gyűlést,
ennek Elölülője' *Pál Péter*' szájából olly
bízttatást vett, hogy a' Nemzeti-gyűlés so-
ha magát nem fogja elegyíteni a' Frigyes
Tartományoknak magános dolgaikba.

Egy Hirdetményben, meg-nevezte a'
Nemzeti-gyűlés a' maga Elölülőjét *Pál*
Pétert; és négy Szekretáriussait, *de Sit-*
ter; *van de Aastele*; *van Marie*; és *Val-*
*kenae*r Polgárokat, s parantsolta, hogy

ki ki engedelmességgel viseltessék az olly Rendelések eránt, mellyeknek alája lész. nek írva az említett Prézesnek és Szekretáriusoknak neveik, és hogy a' melly Írások a' Nemzeti-gyűléshez fognak küldödni, így tituláltassanak: „*A' Batáviai Nép Képét viselő Nemzeti-gyűléshez.*“

Mártz. 3-dikán egy Polgári-Innepet tartott a' Nemzeti-gyűlés: a' melly dél-előtti tíz órakor kezdődött, és délutáni 4 órakor végeződött. Ezen alkalmatossággal egyeb majmózásaik között a' Frantziáknak, el nem maradt egy úgy nevezett Szabadság-fájának tzeremóniás újj plántálása is.

Már Mártz. 4-dikén, lárma is vólt a' *Batáviai* Nemzeti-gyűlésbenn olyan, mint a' millyenekről híres a' *Frantzia* Nemzeti-gyűlés. *Amsterdamból* került a' lárma' alkalmatossága. A' Belső-bátorságra-ügyelő Deputátzió t. i. némelly Írásokat közlött a' Nemzeti-gyűléssel, mellyek panaszokat foglaltak magokbann a' *Hollandiai* Képviselőknek egy része ellen. Különösen *Pál Péter*; ki már most Elölülője a' Nemzeti-gyűlésnek, azzal vádoltatott, hogy Ő, a' *Napkeleti-Indiába* kereskedő Társaságnak hajdani Direktoraik között éppen olyanokat választatott újra Igazgatókká, a' kiknek rossz intézése okozta, hogy az *Ánglusok* elnyerték *Afrika'* szélenn a' *Jó-Re-*

ménység' fokát. Ezen vádat a' Nemzeti-gyűlésnek egy része nem is akarta hallani. A' Prézis, minthogy egyenesen Őtet érdekelte a' vád, ki akart menni a' Gyűlésből: de nem bocsátódott ki. A' Nézőknek azonbann értékre adatott, hogy távozzanak el, a' midőn magára maradvánn a' Gyűlés, egy Kommisziót nevezett ki, melly mindjárt vizsgálja meg a' dolgot, és tegyen az eránt Jelentést. Tett is, és mind azon vádakát, a' mellyekkel *Pál Péter* terheltetett, fundamentom nélkül valóknak; egymással-ellenkezőknek; és a' Nemzeti-gyűlés megfontolására méltatlannak ítélte lenni. Ezen Jelentésre a' lett a' Végzés, hogy említett Írások, szük-séges rendelkezések végett adódjanak által a' *Hollandiai* Kormányfizeknek. — *Redlingshuys* nevű Polgár, egy Esmerösse *Bowens* Polgár előtt, még gaz embernek is nevezte *Pál Pétert*, melly kemény beszé-
déért kérdőre vonattatván, azt felelte, hogy Ő a' gaz ember nevet azért ruházta *Pál Péterre*: mivelhogy Az, alkalmatosságot szolgáltatott az Ánglusoknak, el-foglalni a' *Jó Reménység' fokát*; és ezen állítást lehetetlen Ő nékie igaznak nem tartani, mert terjesztette vólt Ő már azt egy-szer a' *Hollandiai* Nép' Képviselőinek elei-be, midőn éppen Elölülőjök vólt Azok-nak *Pál Péter*: de semmi választ nem

kaphatott, a' honnan azt gondollya, hogy az ő Írását *Pál Péter* sikkasztotta el.

Talán ezen kedvetlenségek okozták, hogy meg-betegedett *Pál Péter*, és az ő távollétében, Szekretárius *van de Kastele* választódott Prézessé, Mártz. 7-dikénn.

Említett 7-dik Mártziusi Ülésébenn a' Nemzeti-gyűlésnek jelentették a' Szekretáriusok, hogy egynehány rendbéli Írások érkeztek a' külső Udvaroknál lévő Ministerek-től. Kérdés támadt tehát: Fél kell e' vallyon azokat közönségesenn olvasatni? — Abban egyyezett meg a' Gyűlés, hogy a' míg Külső-dolgokra-ügyelő Deputáció fog fel-állíttatni, olvassák fel a' Szekretáriusok 's írják bé a' Gyűlés' Jegyző-könyvébe az olytán Leveleket, mellyeket nem egyátallyában szükséges titokban tartani.

Az el-kergettetett *Fríziai* Képviselők, meg-kérték Írásbann a' Nemzeti-gyűlést, hogy állítsa vissza őket hívatallyokba, 's egyízersmind jelentették, hogy Ők készek számot adni magok-viseletéről. Ezen tárgynak meg-vissgálása, egy Kommisszióra bízattatott.

Braak Admirális, a' ki mostanság indúlt tengerre, *Napkeleti-India* felé szándékozik, 's egynehány *Frantzia* hajókat is vár még az útközbenn maga mellé, a' mellyekkel eggyesülve, szerentsét fog leg-

először is a' *Jó Reménység* fokánál, az után *Ceylon* Szigeténél, az Anglusok ellen próbálni.

Frantzia - Országból. —

Párisból Mártz. 5-dikénn: — „Egy Ministériális Újságnak mai Darabja írja, hogy holnapra ide várják *Pisgrü* Generálist, kiről többet beszéllenek itt két Hónapoktól fogva; mint az 1794-dik esztendőbeli nevezetes tetteinek alkalmatosságával. Az emberiség, és a' maga-mérséklés, mellyeket Ő soha el nem titkolt; gyanússá tesz Őtet természet szerént e' mostani környülállásokban; de más részről kénytelenek Ő véle kémélve bánni az ellenségei: mert jól tudják felőle, minémű tekintetben legyen az egész Katonaság előtt (*Straßburg* Városát olly hír töltötte volt el a' minapában; hogy *Pisgrüt*, a' Közönséges - Társaság' minden Seregeinek Inspektorává szándékozik nevezni a' Direktórium.) “

„Szinte egy Ofztályát se' lehetne olyat említeni a' Közönséges-Társaságnak, mellyben nagy számmal ne vólnának a' Béketelenkedők. — Ministériális Előadások bizonyítják, hogy sok helyeken 's még a' Seregeknél is koránt se' Igazgatóink' kívánsága szerént való buzgósággal; hanem immel ámmal 's igen nagy hidegséggel in-

neplődött Jan. 21-dikén Néh. 16-dik *La-jos'* halála' napja. “

A' Vének' Tanáttsának *Dupont de Nemours* nevű derék értelmű és bátor-szívű Tagja, nem szokott szó nélkül hagyni tsak egy hibát is, a' melly történik az Igazgatásban. Keményen kárhoztatja közelebb azt a' hirtelenkedést, melly szerént nem tsak a' Direktórium, de még *Hoche* Vezér se' kérdeződött meg *Stofflet* eránt, hanem mindjárt agyon lövettetett egy ilyen nagy Emberek a' Suánoknak.

„Ha a' had' kotzkája — így szól *Dupont* — a' Suánok' kezébe ejtette volna p. o. *Hoche* Generálist: melly nehezen esett volna Nékünk, hogy halálát okoztuk ezen Generálisnak, egy olly Kivégzés által, mellyet kárhoztat az igazgatásbéli okosság még azoknak fzeimeik előtt is, a' kiknél semmi ereje nintsen az emberiségnek meg-fontolásából vett okoknak. Nem fordíthattuk volna e' Mi nagyobb hafzonra *Stofflet*nek el-fogattatását? — Legalább meg-mutathattuk volna ezzel az alkalmatossággal, hogy Mi nem vagyunk többé olly Igazgatás alatt, mint az vólt, mellynek egy regulájául szolgált *Barrér*nek híres példabeszédje: (*Il n'y a que les morts qui ne reviennent plus.* — Tsak a' Hólitak nem jönnek többé vissza.)“

*Dupont*on kívül sok más Újságírók se' haggyák helybe *Stofflet*nek agyon-lövette-

tését, úgy mint a' mellyenn felette megmérgeledvénn a' Suánok kik *Stoffletet* nagyon betsülték, félő: hogy nagy mértékben ne adják ezért vissza a' költsönt.

Olly drágánn, mint a' hogy ki vólt szabva, kevesen vették *Párisbann* a' marha-húst; úgy hogy a' Mészárosokra sok ezer font reájok bűdössödött: mellyre nézve Febr. 27-dik napján száznegyvenöt lívernyi papiros-pénzről, kilentzvenhét lívernyire szállítódott le egy font húsnak az árra. — Azok, a' kik, 97 lívernyi asszinyátot se' adhatnak ki egy font marha-húsért; óltsóbb áron szerezhetnek magoknak ló-húst a' *Greve* nevű piatzon.

Elegyes Tudósítások.

Frankfurtból Mártz. 12-dikén: — „A' *Prussziai* Királyról bizonyos, hogy húsz ezer újj Katonákkal neveli Seregének számát. Mostanság a' *Hessencasseli* Landgráf is olly rendelkezéseket adott ki, mellyek fzerént minden Kompániáinak harmintz harmintz emberrel kell nevedekdni. “

Mádrítból Febr. 8-dikánn: — „A' tartós záporok úgy el-rontották az utakat egész *Estremadurában*, 's annyira motsár félzekké változtatták *Badajoz* Városa' környékét; hogy nem lehet tudni, mikor indulhat el onnét a' Királyi Udvar *Sevilla* Városa felé. “

„A' *Portugalliai* Korona' örököse, gazdag ajándékokkal kedveskedett mind utazó Felségeinknek, mind az ezekhez tartozó Fejedelmi és más Személyeknek. Nevezetesen a' *Pármai* Hertzeg, ki nagyon kedvelli a' Mineralógiát és Chímiát, kapott tőle egy darab, közel tizenhárom fontnyi nehézségű tiszta aranyat, melyet a' természetből így el-készítve találtak *Brasíliá*bann a' Bányászok.“

Lisbonából Február. 1-ső napján: —
„Minden elementumok össze-esküdtek, úgy látszik, ellenünk. Darab időtől fogva, szörnyű esső-szakadások és szélveszek vesztegetnek bennünket. A' föld is megént hánykódik szüntelen; nevezetesen a' múltt Hónapnak 27-dikénn, úgy megrendült vala, hogy ha még tsak egyszer löködött volna úgy meg: bizonyosan össze-omlott volna egész Városunk. Szerentsétlenség ugyan még eddig nem történt: mindazáltal sok Lakosok költöztek ki Városunkból, a' mezőségen keresvén magoknak bátorságosabb lakhelyet.“

Jerusálemből Január. 20-dikánn: —
„*Siriának* *Acri* nevű Városában és egész *Galileában* igen kegyetlen Ember vólt a' Kormányozó; úgy hogy vérengező természetéért *Gezzárnak* (*Meszárosnak*) hívattott közönségesenn. Sok panaszt hallván a' Török Tsászár erről a' *Gezzárról*, ki

tette Őtet végre tisztségéből: de *Gezzár* nem csak benn ül azért még most is mint Pártütő *Acriban*, hanem magához hódított Seregével rabollya a' környékeket is. Sokat szenvedtek már tőle a' szegény Franciscánusok is. A' Szent Föld' Lakosaitól valahányfzor pénzt akart ki tsikarni: mindig azzal ijjesztette Őket, hogy ha pénzt nem adnak, fel-dúllyá, *Nazaretben*; *Bethlehembenn*; és *Acribann* a' Templomokat. *Acriban* valósággal fel is dúlta a' Franciscánusokét. Már tavaly is egy Róm. Catholikum Templomból, Erösséget készített magának. — Isten őrizzen minden Népet, ilyen vérzopó kutjától!

Erdély - Ország.

Szebenből Mártzius' 7-dikénn: — „*Schobel* Mihály nevű Ezüstművészünk, a' ki egyfzersmindjért a' muzsikához is, soha a' kóták' mettzését Mástól nem tanúlta, még is ahoz olly előmenetelen kezdett, és olly szerentséssen folytatja azt, hogy *Czechentmayer* és *Hubatzek* Compositoraink (muzsikai nóta-készítőkink) is általa mettzettetik már most rendszerént a' magok készítménnyeket. Nints szükségünk mathematika metztetések végett is külföldre folyamodni: mert *Schobel* Úr' munkájában egészz meg-elégedésünket talállyuk.“

„A' múltt Fársángi Bálok közzül ki-váltképpen való említést érdemel a' Gróf

Bethlen László Úré, mellybe 300-nál felesőbb számú Személyek vóltak hívatalosok: kik mindnyájan olly kedvekre mulattak magokat, hogy arról még most is köszönettel emlékeznek. “

Béts.

Felséges Urunk méltóztatott Ts. Kir. Kamarási ranggal meg-tisztelni Iffjú Gróf *Téleky* Domokos Urat, *Erdély*-Ország részéről való Udvari Cancellárius Gr. *Téleky* Sámuel Ő Exc. ja' nagyobbik Fiát.

Az ide való Universitásban néha napján Professorságot viseltt Exjesuita T. *Mansperger* József Úr, életének *kilentzvenhatodik* esztendejében hala meg itt, e' folyó Hónapnak 12-dik napján.

* * * * *

Bétsi Könyváros *Doll* Úr' bóltjában, melly a' Sz. *István* Temploma' egyik mellyékén vagyon, következő Magyar Könyvek találatnak:

[A' Világnak Közönséges Históriája, mellyet, Magyar Hazájához viseltető szeretetétől ösztönöztetvén, készített Gróf *Gvadányi* József. Első Kötet. 8. Pozsonban 1796 1 for. 12 xr.

*Cicéron*nak (M. T.) az Ember' tisztéről és kötelességeiről, a' maga Fiához írt 3. Könyvei. Magyarra fordította *Kovács*-

nai Sándor. Ki-adta Engel Krisztián. 8. Pozsonban 1795. 36. xr.

A' Világ' történeteinek tudományára való készítés, mellyet írt német nyelven A. L. *Schlötzer*. Magyarra fordított *Németh László*. 8. Sopronban 1795. 10 xr.

Az *Európai* nevezetesebb Országoknak rövid le-írása, mellyet készített *Németh László* Első Rész. 8. Sopronban 1795. 1795. 1 for. 30 xr.

* * *

*A' múltt postán közlött Bús Verseknek Szerentsés Fordítója: nem szerentséte-
nebbül öltöztette Magyar köntösbe az
itt következő gondolatokat is, mel-
lyekben egy hív és tisztán szerető szlv,
a' maga igaz párjától lett meg-fosztat-
tatását kesergi:*

- 1.) Veled való mulatásom táplálta életemet
Tőled való meg-válásom közelíti végemet;
Ameli m! míg öleltelek, haláltól tudtam félni,
Miólta el-velztettelek; félek azólta élni
- 2.) Gondolám e' fa' enyhébben, hogy majd nyugal-
mam' lelem,
Hát könnyebbülés' helyébe még kínomat terhelem,
E' hely, szerelmünk' kezdését hozá villza eszembe,
Hallok egy galamb' nyögését, 's könyvek gyül-
nek szemembe
- 3.) Amott, a' hol a' víz-esés az Ekhót felelteti,
Úgy tettzik a' tsergedezés nevedet emlegeti,
De tsak halszontalan lesem senki se' száll ölembe,
Mivel Ameli Kedvesem! nem vagy itt, tsak szí-
vemben.
- 4.) Nálad nélkül nem találom e' Világban kedvemet,
'S érzem, hogy a' végső álom már altatja veremet;
De akkor is édes Hívem! ha éltem' kell végezni,
Hogy szeret, azt fogja szívem utóllýára érezni.